

karakedi

YIL: 2023, SAYI: 63, ISSN: 2651-4109

6 Şubat 2023

04:17

Kalan Yayınları, 1999'dan beri

KÜNYE

Editör

Yusuf ARSLAN

Tanıtım Sorumlusu: Engin YILDIZ

Teknik Destek: Gökhan ÖZDEMİR

DERGİ KURULU

Niyazi YAŞAR

Aydan AY

Gürkan VURAL

A. Eren DEMİR

Engin YILDIZ

Dergiye yazıların yollanacağı e-mail adresi:karakedi.dergi@gmail.com

- Dergimizde yayımlanan yazıların tamamı gönüllük esasına dayalı olup sorumluluğu yazarına aittir.
- Dergimiz Milli Kütüphane’de arşivlenmektedir.

Kapak resmi: İnternet görseller sayfasından alınmıştır.

Issn: 2651-4109

İçindekiler

SUNUŞ	3
İNSANLIK PAZARI Faik KUMRU	3
RÜZGARIN DİLİ DURAN ER.....	4
TOZ OLDUK Sevgi EROL ÖÇAL.....	5
VİCDANA GEL GAYRI FATMA BİLGİÇ.....	5
GELME! HÜLYA BOZYEL ŞAHİN	6
YASİN Nilüfer AKINLI.....	6
İSTANBUL YİTİK ŞEHİR BEN İÇİNDE Cemal KARSAVRAN.....	7
KENDİNE ÖLMEK Gülsüm İŞILDAR.....	7
ARKHE SİBEL ÇELİKEL	8
TEHİR M. FARUK HABİPOĞLU.....	8
MAZİNİN SONSUZLUĞA GÖÇÜ OĞUZ ANIL ...	9
ALÜVYON ARTIKLARDA SIR VE GİZLER CEMAL KARSAVRAN.....	9
AL FİSTANLIM MUSTAFA İŞİK	10
GECEKONDU Kemal BAYRAKÇI	10
TA KENDİSİ LAVİN MİRZA	11
OCAKTA BATINI BİR KAR KALDI YUSUF ÖZDEMİR	11
O Mehmet Şirin AYDEMİR	12
YAŞAMIN ŞİFRESİ MERAL TABAKOĞLU TOKSOY	12
HAYATTA SEVSİN SENİ ADİL BAŞOĞUL	13
SANA SARI LALELER ALDI'M SAYHA DEVELİ. 13	
YAŞAYAN ÖLÜLERİN TABUTU BEDRİYE KORKANKORKMAZ	14
ZAMANIN ÇEKİMİNE UĞRAMIŞ BİR İNSAN İsmail OKUTAN	16

6 ŞUBAT DEPREMİNDE YAŞAMINI

KAYBEDENLERİ SAYGI VE

RAHMETLE ANIYORUZ.

insanlık âlemi beşer meydanı
şâirin kalemi hürdür vicdânı

günümüz insanı eneyle azmış
kendi kuyusunu bilerek kazmış
kibir heykeline ben diye yazmış
kamburu sırtında ağırlık gibi

yeryüzü gemisi hedefe doğru
seyyâhı sınavda gizemli soru
ilk ânı hatırdâ her an dupduru
şölen sofrasında toy kaşık gibi

âdemî mâcerâ ikramlık nefes
vâlîde kucağı birinci adres
kadını erkeği bütünü herkes
rüşdüne erecek son kuşak gibi

ağzında memesi günahsız yavru
gözleri gülerken altı da kuru
beşikten çıkarak mezara doğru
yolun güzergâhı bulanık gibi

kır ten kafesini rûhuna yüksel
pahası fiyatı âzamî bedel
dikenli her yolun çabası güzel
dünya gezegeni bataklık gibi

öyle bir arzu ki istek sınırsız
hayat hikâyesi süreç belirsiz
bedeni mecalsiz adımı fersiz
küreği kırılmış bir kayık gibi

gayreti sıfırda semeresi hiç
boşuna meşgale niyeti hâriç
her saat içinde nefsânî çekiç
tın tın ötü veren boş yayık gibi

güzeli çirkini müsâvî gören
huzûru kederi çileyle ören
ömür tarlasını hep gece süren
sevdâ bahçesinde kör âşık gibi

kar yağmış saçına apak bembeyaz
acı gerçeklerin uykusu mecaz
gençlik fidanına vurmuşsa ayaz
sînesi dağlanır kor yanık gibi

erkeği nefsine düşkün bilerek
ibretlik hâline her gün gülerek

bâzen sıfırlayıp bâzen silerek
kalbi kırık adam kılıbık gibi

dişliyi dişsizi kefeye koymak
kimine ağulu kimine kaymak
sahteyi onamak doğruya kıymak
zâlimi mazlûmu barışık gibi

feryâdı figânı duysa da kulak
hem sabah hem akşam gelse de ulak
hakîki haberi haykırır gırtlak
yalanla dolanı yapışık gibi

hileyle hurdayla insan ütmeyen
yokuşu düzlüğü tasa etmeyen
çetrefilli yola adım atmayan
helâlî harâmı karışık gibi

beyazı karası akı siyâhı
sevinci kederi bir de eyvâhı
nasılı niçini birdir îzâhı
yazısı turası mutâbık gibi

insanlık pazarı dünden bugüne
döner devr-i âlem neşveden hüzne
kederle neşeyle koşan düğüne
genci ihtiyarı yılışık gibi

“karı gibi gülme” diyen bir ahmak
hoş bir tebessümle açar her başak
fitrî bir ihtiyaç rabbânî ahlak
gönülden kakhaha bir ışıık gibi

RÜZGARIN DİLİ | DURAN ER

Koca kayanın çatlağına
Zerre zerre toprağı ve
Kozalak tohumunu
Uçuruyor deli rüzgar

Kendisinin şiirini yazıyor
Ve besteliyor doğanın
Varoluş senfonisini

Taşın bağrındaki çam
Gülümsüyor yeşil yeşil
Mucize diyor görenler

İlahi duygularla
Kutsal yorumlar yapıyor
Rüzgarın dilini anlamayanlar

TOZ OLDUK| Sevgi EROL ÖÇAL

Kaybolduk büyük bir dehlizde
Kaybolduk karanlıkta
Yittik yitirdik yitirildik
Göklerin ağladığı mavilikte
Yağdı şimşekler
Yıldırımlar şaştı
Işıksız kaldık güneşte
Çöktü üstümüze koyuluk çöktü
çöktük
Toprak ağladı deniz sustu
Kaldık öylece kaldık
Sahipsiz çaresiz
Yüzümüzde fotoğrafı hüznün
İçimizde dumansız bir yangın
Tutuştı tutustuk
Yıldız yıldız kümelandik
Acı ıslık oldu yayıldı
Bulandı ortalık bulandı
Bulandık
Toz oldu kayıp oldu
Kayıp olduk hepimiz
Toz olduk...

VİCDANA GEL GAYRI | FATMA BİLGİÇ

Haram helal demez her haltı yersin
Üstünü kapatır dürüstüm dersin
Dilerim mantığın mahkeme kursun
Vicdana gel gayrı, zaman geçiyor!

Havanı atıp da millete çatma
Her gece eşinle küs olup yatma
Sakınha kimseye iftira atma
Cehennem ateşi ışık saçıyor!

O dilin yüreğin bir birlik olsun
Yüreğin zakkumu kurusun solsun
Gönlünün harmanı sevgiyle dolsun
Unutma fırsatlar elden kaçıyor.

Dilindeki zehri akıt bir düşün
Bak dostum söz dinle geçiyor yaşın
Ansızın dikilir o mezar taşın
Dostların çevrenden bir bir göçüyor.

Kim bilir kimleri üzdün de yordun
Ömür su misali bak sona vardın
Kötü sözü gönle boşuna kardın
Ömür dediğimiz birden uçuyor.

Özger söyler vazgeç kötü huylardan
Haber gelmiyor ki geçen aylardan
Sonra fayda gelmez boşa vaylardan
Üç metre kefeni teyzen biçiyor!

Soğuk.
Üşür yufkadan yüreğin
Yetemem eremem
Bir kuytuda yalnızlığın olur
Sana göre değil buralar
Gelme!
İtlenmiş canlar olur, yuvasız kuşlar
Çatlak kaldırımlarda çiçekler olur
Seslendiğinde
Havada kalan kirli duman olur
Gelme!
Cebine doldurdukların
Cam kırıklar olur
Ne sakladığın olur
Ne de mideni doyurur
Öğüttüğün buğdaydan
Ne un,
Ne de o undan ekmek olur
Boş değirmen gibi dönersin
Kıyamam emeğine
Gelme!

Gözlerindeki falezlerden
Aşkına düştüm
İşte aşk,
Gerçek bir intihar!

Bırak herkes yağmura şiir yazsın
Ben çıkarıp seni bulutlara
Sadece sana yazman istiyorum,
Tüm şiirleri.

İSTANBUL YİTİK ŞEHİR BEN İÇİNDE | Cemal KARSAVRAN

sormayın kimsin nesin diye
kayboldum kendi içimde
sildim sevgileri aşkları
buruşturup attım çöpe
dün geceydi çok eski değil
yüreğimde düğümlenen anlamsız kelimeler
bedenim bir adım ileri giderken
ruhum iki adım geri
deli divaneydim sokaklarda
poyraz vurdukça sallanan
başım yerinden düşecekmiş gibi
ayaklarım dolanırken birbirine
halsizlik kaplamıştı her yanı
üşüyen bedenim tir tir titrerken
buz kesmiş parmak uçlarım
tarifi mümkün olmayan dile gelmeyen bir türlü
çözüldü çözülecek dizlerimin bağı
biten gün yorgun ben yorgun
bitkin çaresiz
yürü yürü yol bitmez
kibrit alevinde ısıtırım morarmış parmaklarımı
her nefeste ciğerlerimi sigara ateşiyle
gözlerimi kapıyorum rüzgara
nefes nefes alıyorum geceyi
her sokak lambasının altında karalıyorum
durup durup bu şiiri
parmaklarıma bıçak vursalar
acımaz kan akmaz ayaz kesmiş
ben üşürüm içim üşür
yalnız sokaklarda
giderim gittiğim yeri bilmeden
bir boşluk var bende benden içeri
mide krampım başladı
ayaklarım buz
kaç zaman sürer bu ayrılık
kaç saat yol uzun
biter mi ki gece yalnızlığım sokaklar
gittikçe gözümde büyüyen hayat ben bitmeden
ayaklarım bir adım gider
yüreğim iki adım geri
tatlı bir haz veriyor tenime vuran rüzgar
gökte gri bulutlar giderken benimle
bulutlar kayboluyor gözlerim de ben
kayboluyorum
İstanbul yitik şehir ben içinde

KENDİNE ÖLMEK | Gülsüm İŞILDAR

"oysa herkes öldürür sevdiğini"
OSCAR WİLDE

Sise bürünüp
Hileli geceyi aldatan perçem
Kilitli kapıların günahı anahtar,
Şiddetin derinliğinde kırılan yıldızların
Azap kamçısı olduğunu bilmeden,
Çıt diye kırılıverir erdem
Tutunduğu yerden...
Gidenler gitmez, kendine ölür,
Nefretle bağışlamayı
Birlikte emzirir usu,
Yalnızlığın cinnet gözlerinde
Ölmek değil yaşamak korkusu...
Susarak acının kanatlarını okşayan
Sevginin tökezleyen kaçıışları
Döner heplikten hiçliğe
Deniz içip dağ tükürmenin
Erdemiyle...

Yuvadan çık,
Kendine göç et kadın.
Geçmişini doğurma,
Simsiyah bir güneş gibi ufkundan...
Gerçeğini çağır kıyılarına,
Işığına kulaç at kadın.
Bir fişek sevmek için bile
Aşka muhtaçsın kadın!
Uyuşma!
Kelimelerini çalsalar bile
Gevezesin rüyalarında.
Susma!
Sen tanımlanmaya değil
Anlaşılmaya muhtaçsın kadın
Nefes al suda
Tutunma o sahte dal parçasına
Yüz kendi adalarına
Yaralarını sıfırla
Kirke'miz, Arketiplerimiz...
Antakya'nın Tike'si, Anadolu'nun
Kybele'si...
Umay Anamız! Ve tüm kadim kadın
ruhlar...
Seninledir ve senin parçandır
Saygını sun analarına
Onları onurlandır
Korkma

Zaman geçiyor
Hep geç kalıyorum
Önceden alınmış yol bileti
Rotayı bilmiyorum
Menzile varıyor amma
Hep geç kalıyorum

Kurgulanmış bir kader
Tanıdık tanımadık yüzler
Dostlar gitmiş oluyor
Herkeste bir telaş
Çocuklarım uzakta
Hep geç kalıyorum

Saçım sakalım kar içinde
Dizlerimde menisküs
Aynalara sövüyorum
Uyumak için neden mi var
Öğlen uyanıyorum
Hep geç kalıyorum

Şiire döküyorum içimi
Kimse okumuyor
Şarkılar eskimiş
Neşet Ertaş ölmüş
Keşke ben de saz çalabilseydim
Hep geç kalıyorum

Bir gün vakitsiz gideceğim
Apansız terkedeceğim
Size veda edeceğim
Biliyorum sevdiceğim
Ölürken bile
Hep geç kalıyorum.

MAZİNİN SONSUZLUĞA GÖÇÜ | OĞUZ ANIL

Avanos ne güzeldir
Doğası vahşi
Tapınağı kadim
Bacchus sende çıldırttı
Dionysustur asıl adı
Evler kerpiç
Kronos durdurmadı
Zamanı
Anatolia
Varolmak bu güya
Zeus un atlarının şaha kalkması
Gibi...
Eros Ege'de Pan ile
Anlamak gülü gülden
Hangisi
Güzellik tektir aslında
Sahiden
Aşk izafi
Şarabın kudreti
Seni benden alamadı
Narcisus bana bakıp ağladı
Melekler toplandı
O öğlen vakti
Sokak köpekleri sustu
Zamansız günden
Güneş tutuldu
İlk değildi fakat hep ezelden
Güneşle lambayı ayırdedemez oldum
Hiçlik beliriyor heyecan vakti
Orfeusun Sarıçiçeği soldu
Gel sen yine güzel çiçeğin perisi
Bu şiir eskinin bitişi
Olur
Yeninin nazlı gelişi
Budur
Ortayaşımnda neler yaşandı
Geçer
Söz uçar yazı vuku eyler
Kalbime nefsimi gömdüm
Dimense is union secret of dervishes

ALÜVYON ARTIKLARDA SIR VE GİZLER | CEMAL KARSAVRAN

Usluca köyünün on bir ayı
dumanlı dağlar serin havası
bulutun gözleri döner bazı
gök gürültüsü şimşek çakması

Gökyüzü kararır yağmur başlar
taşar dereler sel olur akar
her dere boyu Kelkit'e çıkar
taş toprak ağaç engeli yıkar

kükreler aslan gibi hain sesler
yatağında tarla evler basar
doğaya yenik düşen mağdurlar
akar gözlerde soğuk pınarlar

Kelkit uzanır Yeşil ırmağa
bir yanı bakar dağa ormana
Sıkıştırmamışsa insanoğlu
yayılır geniş vadi ovaya

Cemalim doğaya güvenilmez
bahar yaz kışı hiç belli olmaz
can alır ocak yakar bilinmez
alüvyon atıklar sır ve gizler

AL FİSTANLIM | MUSTAFA IŞIK

Gökkuşığı renginde
ne çok yanın var senin
sabah ezanında mümin yeşili
dağ tepesinde taze gelincik
toyda halay başısın

Al fistanlım,
kırpık uçların Ferhat külüngü,
senden gayrısına değmedi gözüm

Ötelerden gelen kervan gibisin
Mısır'da Yusuf, panayır adresin
ah! Kenan'da harap gözlerim
dağları Şirin delsin de
kuyulara su versin

Al fistanlım, doğradığın kanın
Züleyha avucu,
senden gayrısına olmadı sözüm

Akşam olur
kızıl kumlara uzanırsın
çölün katmerinde kurutursun
ziyade yanlarını

Al fistanlım,
çeyiz sandığın Mecnûnsinesi
senden gayrısını yazmadı yazım

Ay ışığı giyinmiş suda perisin
masalın ortasında üç güvercin
âşığın sazında ince türküsün
bağbanısın al fistanlım,
gönül bahçesinin

Al fistanlım,
boyun endamın servi ağacı,
senden gayrısına geçmedi nazım.

GECEKONDU | Kemal BAYRAKÇI

benim adım gecekondur
bir yanım hüznü yaşar
arar bir yanım umudu.

dışım güneş sıvalı ozan amca
duvarlarım beyaz badanalı
sırtım göklere dayanmasa da
yüreğim sevgiye dayalı.

TA KENDİSİ | LAVİN MİRZA

Güz mevsimi sona ererken
Beyazlar içerisinde doğmuş olanın
habercisidir
Seher vakti

İlk nefeste arafın kederli şarabından
tadan
Tek ben miydin
Hani beşikteki fısıltılardan önce

Dilsiz geçen sayısız yıllar
Gözlerimdeki akı
İssiz karanlıklara bırakmadan önce

Zihnimin bulanık bir köşesinde
Kırıntıları kalmış cevapların
Bilmediğim soruları

Sessizce büyüyen yalnızlığında
Sonsuz hayatlara tanıklık ettiğim
Geçici fısıltılar

OCAKTA BATINI BİR KAR KALDI | YUSUF ÖZDEMİR

Ocakta;
Kendi Ocağında hırkamı giydim.
Hırkam dervişliğin ağır yükü.
Yine de giydim.

Aldım kollarıma batını bir kar
Yağdım gökyüzünden sana
Önce inceden inceye ,sonra lapa lapa
yağdım.
En sonunda ıslık çalan bir tipi oldum
yağdım.

Yorgun belleğini beyazımla örtüm
Ben örttüm yüreğin ısındı.
Batını bir tutulmuşluğun izi kaldı.
Yürüdün beyazımda ayak izin kaldı.

Ocağına hırkamdan har bıraktım.
Yandı ocağın içli içli
Tüttü bacan efil efil.
Ocakta,
Ocağının başında gözlerine bahar geldi.

O | Mehmet Şirin AYDEMİR

Terlemişse yüreğin
gümbürtüyle atıyorsa
ürküyorsa heyula hin
o yapmıştır o

kanını kaynatıyorsa zemheri
siyah beyaz demeden seviyorsan ademi
zembille zemine inen
o yapmıştır o

şadırvanda takunyalari takırdatan neyse
bilindik bir binanın etrafında insanları
döndüren neyse
senin için kimse değilse hiç kimse
o yapmıştır o

Bedestanda hint kumaşı bakar gibiysen
ateşi ateşinle yakar gibiysen
bir sonsuza korkusuzca akar gibiysen
o yapmıştır o

ne makam ne mevki mabed gönül diyorsan
yeise yer yok, kısa ömür diyorsan
gayrısına bakmak ardır görür diyorsan
o yapmıştır o

YAŞAMIN ŞİFRESİ | MERAL TABAKOĞLU TOKSOY

Kaç gün doğumu gördüm bilmem
ve kaçını ıskaladım
kaç dolunay gördüm
koynumda saklamak istediğim
kaç kez yağmurlarda ıslandım
lapa lapa yağın karda yuvarlandım
gözümünden yaş gelene kadar güldüm
Aşık oldum

yer çekimi hükmünü yitirdi
mevsimler geldi geçti
terk edildim...

Umarsız ağladım
zamanı hoyratça israf ettim
acılarım nasırlaştı
Uyumak yarı ölümdü
ölemeyince, uyumayı seçtim
uyudum uyudum...

Kim bilir neler kaçırdım
şehirler kasabalar dolaştım
adın yazılı duvarlara rast geldim
yarama çizik attılar sinsice
Kalabalıklarda yalnızlığımınla boğuldum
Kimsesiz kumsalların bağrında sabahladım
düştüm, ağır yaralandım
kalbim kaç kez kırıldı sayamadım
feleğe kızdım
talihe küstüm
yakası açılmadık küfürler ettim
duruldum soluklandım
Hayatı kucakladım...

Yolculuk kutsaldı
vuslata çeyrek kala
yüreğin ritminde yakaladım
yaşamın şifresini
bu yüzdendi
hayatın tekdüze gitmeyişi...

HAYATTA SEVSİN SENİ | ADİL BAŞOĞUL

Bir yavru köpek sadeliğinde gülümse
hayata
Ki yansısın sana hayatın güzellikleri

Bir çiğdem asaletinde bak
Akşam Güneşi'ne
Ve Ay'ın doğuşuna

Bir kızıl karanfilin gözyaşlarından bak
geçmişe
Sarı ışıklı sokak lambalarında ara
Denizi
Ve yosun kokularını

Bir küçük kızın yüreğiyle sev bu şehri
Narin papatya hassaslığında
Saygıyla kokla bu memleketi
Çalışkan
Ve yorgun insanların
Avuçlarında

Bir çocuk gibi tutkuyla sev
Ki hayat da sevsin seni...

SANA SARI LALELER ALDI'M | SAYHA DEVELİ

bir kavga çıkaralım hiç yoktan
ya da bir yangın
sen yoksun diye bir köpek gezinir içimde
koşulmaz bir ata binmeye benzer aklımdan
geçenler
geceye sürülmüş bir şarkıdan sızan yağmur
bastırır

elim telefona varır
ne gelen var ne de giden aramalardan
her bir yana dağılmış ellerin,
tam olarak bir vapurun küpeştesinde
hem müşterki hemde şüphelisin
şimdi bir cengin ortasında
kalmışsa gövdem
canımı mı yoksa seni mi ele versin?

cümleler huysuz bir kısrak gibi debelenir,
damağımdaki kuyunun içinde
suları yükselir durur.
dişlerime vuran hasretin
kırmızıdan boşanmak üzereyken,
bir denizi ikiz yapan dudakların büyütür
kendini
zaten alımlı bir çift dudaktır
sararmış dişlerimizi gizleyen

bir gün varırız elbet sizinle
sarı lalelerin sırrına
sana son yazdığım bu mektupla dönüştü
gönlüm
alev topuna(!)

YAŞAYAN ÖLÜLERİN TABUTU | BEDRİYE KORKANKORKMAZ

Yazın sıcağından çok neminin insanı bunalttığı Mersin’de kışa inat hava bugün çok güzel. Ben de elimde bir fincan kahve ile balkondaki masamda yerimi alıyorum. Benim gibi birçok insan da havanın tadını çıkarmak için balkonda. Bir yandan olağanüstü havayı ciğerime çekiyorum diğer yandan da karşımda duran apartmanlara bakıyorum.

Bir an bu apartmanları, insan üreten ve ürettiği insanları da öğüten birer fabrikaya benzetiyorum. Fabrikalar insan değil; iplik, sigara, kap kaçak vs. üretiyor. Apartman dairelerinin her birini insan üreten ve ürettiği insanları da tüketen birer fabrikaya benzetmemin nedeni Darlington Malikânesi’nin ünlü kâhyası Mr. Stevens. O’nun hayatı Kazuo İşiguro’nun *Günden Kalanlar*’ının sayfalarından çıkıp İngiltere’den esen bir rüzgârın esintisi gibi yüzümü okşuyor acılar içinde çığlık ata ata. Mr. Stevens’a sormak istiyorum, görünen bir dünyanın içinde kendini görünmeyen bir varlığa çevirmek nasıl bir duygu diye?” Hayatın konuşma dili davranıştır. Gençliğimizde sık bir elbise gibi üstümüzde taşıdığımız yalnızlığın acımasızlığıyla, kâhya gibi kendimize güvenimizi yitirdiğimiz yaşlılığımızda yüzleşiyoruz. Her gerçek kendi gerçekliği içinde değerlidir. Bu yüzden her tür yaşanmışlık olgunluk evresini tamamladıktan sonra hayatımızdaki gerçek karşılığına kavuşuyor. Güneşe kucağını açan yazar Kazuo İşiguro’nun *Günden Kalanlar* eserinin okuyucuyu bu denli derinden sarmasının sırrına da bu bakış açısıyla yaklaşıyorum. İnsan hayatına biçim veren kavramlara yüklediği anlam her insanın hayatı kavrayış biçimine göre değişiyor.

Kâhya Stevens’la birlikte ben de altı günlük ömrümün keşkelerine doğru yolculuğa çıkıyorum. İçindeki yangınla konuşmaya benziyor insanın keşkelerine yaptığı yolculuk... Beni unutulmayan acılar, özelemler, dile getirilmeyen duygular, ihanetler, hastalıklar, yoksunluklar, yoksulluklar gibi insana dair bu türden yaşanmışlıklar derinden sarsıyor. Tarif edilmeyen içsel bir çıplaklıkla yaklaşıyorum eserdeki üç baskın karakter olan Lordun, Kâhyanın ve Bayan Kenton’ın hatalarının hayatlarına dayattığı acımasızlığa. Üçü de hatalarının bedelini aynı onur aynı gurur aynı yalnızlıkla taşıyor. Bu üç baskın karakter içinde kişilik olarak Bayan Kenton’ı ayrı bir yere oturtmak gerekiyor. Lord ile Kâhyanın kişiliklerinin benzer yanları çok. İkisi de ölü bir dünyayı yani aristokrasiyi temsil ediyor. İkisi de

beyefendi. İkisi de hayatın gerçeklerinden bihaber sadece malikânenin duvarları arasında kendilerini bir varlık olarak güvende hissediyorlar. İkisi de iyi niyetli, dürüst ve samimi. Lord ideale tutkuyla bağlı. Buna karşın uşağının trajedisi efendisinin ideallerine, kendini uşak yapan ilkelere aynı tutkuyla bağlı olması. İngiliz lord bir Nazi yanlısı olarak, 2. Dünya Savaşı’nın başlamasında başrolde oynamıştır. Ülkesinde vatan haini olarak suçlanmış ve onurunu kurtarmak için hakkında Nazi yanlısı olduğunu yazan gazeteye karşı açtığı davayı da kaybettiği için alındaki vatan haini damgasıyla yalnızlığa terk edilmiş bir halde hayat serüvenini noktalıyor.

Bayan Kenton’şa sezgileri gelişmiş; duyarlı, duygulu, çalışanlarına karşı nazik, işinin ehli tam bir hanımefendi. Güzel müdirenin insanlar arasında yapılan din, dil ve ırk gibi ilkel ayrımlara da tahammülü yok. İyi bir gözlemci olduğu için dışarıdaki yalnızlık canavarının onu da yutmasından korkuyor. Bu korkusu yüksek ilkelere karşısında onu korkak biri yapıyor. Bu asil kadının yüreği insan sevgisiyle dolu. Ve hayali, âşık olduğu Stevens’la evlenip kök salmak istiyor hayata. İsteki başarının insanı bir ömür boyu teselli etmeyeceğini biliyor. Onun şanssızlığı aşkı da tıpkı çalışma odasında duran vazodaki bir demet kır çiçeği gibi dikkatini dağıtacağı düşüncesiyle mesleki başarısının önünde engel olarak algılayan Stevens’a âşık olması.

Kâhya ile müdire kişilik olarak her yönden birbirlerinin zıttı. Kâhya, Lord’un hizmetine/kişiliğine kendisini koşulsuz adayan; emrinde çalışanlarına katı disiplin uygulayan; kayıtsız koşulsuz doğru/yanlış sadece efendisinin bileceğine inanan; kendisini vakar hissetmesinin ölçütünü ise efendisinin toplum içindeki asil statüsüne bağlayan biri. Öz güveni tam, çünkü efendisinin yüksek menfaatlerine yaptığı hizmetin kalitesinden emin. Ödülü de efendisinin memnuniyetini ifade eden sözcükleridir. Bu ödül sayesinde bir erkek olduğunu ve her erkek gibi onun da aşka, sevgiye, dostluğa ihtiyacı olduğu gerçeğini görmezden gelme gücünü kendinde bulur.

Yanıtını bulmakta zorlandığım soruları kendime sormayı seviyorum. Sık sık soruyorum kendi kendime “hayat mı yaşadıklarımıza; yoksa yaşadıklarımız mı hayata meydan okuyor?” diye. Malikânede o dönemde yaşayanlar şimdiki zaman kipinde yaşadıklarımızın siyah beyaz fotoğrafı. O fotoğrafların çekildiği tarih insana dair bu türden gerçekleri değiştirmiş olsaydı Kahya Stevens’ın

yaşanmamış hayatının yasını hep birlikte tutmazdık.

Eserin kurgusu da sondan başlangıca doğru bir yolculukla başlıyor. Malikânenin yeni Amerikalı efendisi kâhya Stevens’ı İngiltere’nin Batı kıyılarına doğru sürecek altı günlük bir yolculuğa çıkmaya razı ediyor. Okuyucu da kâhya gibi bir yandan kendi ruhuna yaptığı yolculuk sayesinde kendi çıkmazıyla yüzleşiyor; diğer yandan da malikânede o dönemde yaşanan çarpık siyasi olaylara tanıklık ediyor. Geziyi kâhya için önemli kılan yirmi yıl önce işine ve gururuna düşkünlüğünden dolayı aşkına sırtını döndüğü için başkasıyla evlenip malikânenin ayrılan, ancak eşiyile anlaşılamadığı için ayrı yaşayan müdire Bayan Kenton’ı ziyaret etme olanağını görmesidir. Müdireye kendisine yazdığı mektuptan yola çıkarak eski görevine dönmesini teklif edecek. Onuruna düşkün Kâhya Stevens’in aşkını ilan ediş biçimi de yaşamı kadar ilginç. Yaşadığımız her olayın bizi başkalaştırdığı gerçeğine Stevens gibi biz de sırtımızı dönüyoruz. İnsanı en çok sevdikleri incitir. Sevgin kadar incitir sevdiğin insan seni. Kâhya da anıların, vefasızlığımızdan dolayı gerçek dostlarımız gibi bizi terk ettiği gerçeğine yabancıdır. Yirmi yıl sonra bulunduğu kâhyanın eski görevine dönme teklifini reddeden Bayan Kenton’ın Stevens’a söylediği şu sözleri zamanın ve aşkın bizi bıraktığımız gibi karşılamayacağını kanıtı olarak alıntılıyorum: *“Örneğin, sizinle yaşanmış olabilecek bir yaşamı düşünmeye başlıyorum Bay Stevens. Galiba ufak tefek, önemsiz bir şeylere kızarak çekip gittiğim zamanlar da bunlar işte. Ama her gidişimde çok geçmeden anlıyorum ki asıl yerim eşimin yanı. Ne de olsa, zamanı geriye döndüremezsiniz artık. İnsan oturup böyle olmasaydı nasıl olurdu diye ömür boyu kafa yoramaz. Çoğu insan kadar iyi, hatta belki daha da iyi şeylere sahip olduğunu fark edip şükretmeli.”*

Hayatında yaptığı tek hatayı düzeltmek için bunca yolu kat eden yenik Stevens’in yüreği paramparça oluyor. Pişmanlığın sızısı ideallerini yerle bir ediyor içinde. Ne hatanın ne de zamanın adaleti değişmiyor. Kaçırdığın hayatının fırsatını yakalamak için zamanı geri getirme ayrıcalığına kim sahip ki kâhya sahip olsun. Bu güçlü adalet ölüm gibidir önünde boyun eğmeyen tek canlı yoktur. Onuruna benim gibi düşkün insanların yenik zamanlarında yüzlerindeki gülümseme toprağa düşen cemre gibidir. Yüzünde buruk gülümsemesiyle âşık olduğu tek kadına şunları söylüyor kâhya: *“...Aslında eşiniz ile sizin*

mutsuzluğunuzun nedeninin bu tür düşünceler olduğu aklıma gelseydi, inanın rahat yüzü görmezdim. Bayan Benn, halinizden hoşnut olmak için yeterli nedeniniz var. Bay Benn emekli olacak, eh torunlar da yolda, önünüzde son derece mutlu yıllar bulunduğunu söylemek cesaretini kendimde buluyorum. Hak ettiğiniz mutlulukla aranızda daha fazla saçma düşüncelerin girmesine izin vermemelisiniz gerçekte.”

Yazar eserinde sadece asillerin gösterişli dünyalarının ne tür zavallılıkları içinde barındırdığı gerçeğine açıklık getirmiyor, Bayan Kenton örneğinde olduğu gibi idealler ile aşka da farklı bir bakış açısı getiriyor. İnsan hayatında olana mı; yoksa Stevens gibi yüreğinde olan kişiye mi âşık olmalı?

Evet, asillerin malikânelerinde düzenledikleri partilerde baş uşaklarının becerilerini birbirlerine karşı gösteriş yarışına çevirmeleri onların pespaye zavallılıklarının yakını yapıyor bizi. İnsanın içinde bulunduğu ortam, kişiliğini oluşturmakla kalmıyor idealini de belirliyor. İdealist kâhyanın mesleğine yüklediği anlam bir anda o mesleği bir idole dönüştürüyor. Malikânede babasının kâhya yardımcısı Bayan Kenton’ın da müdire olarak çalıştığı yıllarda Mr. Stevens çevresine çelikten öyle bir ağ örüyor ki, babası öldüğünde işinin gerekleri neyi gerektiriyorsa onu yapıyor tıpkı babası gibi. Okuyucu onun babasının ölümünden dolayı içinde kopan fırtınanın esintisini ne yüzünde ne de yüreğinde hissediyor. Bir insanın olağanüstü kontrollü oluşunun, onu etten kemikten yapılan bir canlı olmaktan çıkarıp Stevens gibi çelikten bir robot haline nasıl dönüştürdüğüne tanık oluyoruz. Bu bir bakıma bir insanın kontrolsüz olarak kendisine sürekli “evet” demesi ile kontrollü olarak kendisine sürekli “hayır” demesi arasında fark olmadığını çarpıcı bir örneğidir de. Eserin sinema filmini de izledim. Filmde bu krateri usta oyuncu Anthony Hopkins canlandırıyor. Nasıl ki, Lordun acı sonu baş uşağının acıdığı bir insan yaptıysa onu; onun da Bayan Kenton karşısındaki bir anlık zaafı okuyucu gözünde kâhyayı insan yapıyor. Hayatın değil; insanların boyun eğdiği güç yaşanmışlık/yaşanmamışlık ile ölümdür. Yaşanmışlık ile ölümün ne adaletine ne de adaletsizliğinin hikmetine eremediğimiz için sorguluyoruz bu tür kavramlara yüklediğimiz anlamları.

Günden Kalanlar’da ne aşk ne savaş ne acı ne de yalnızlık baskın öğe olarak verilmiş. Okuyucu payına düşeni almakta özgür. Günün sonunda herkes kendi hayatına Kâhya Stevens

ise yeni Amerikalı efendisinin hayatına dâhil olmak üzere malikâneye geri dönüyor.

Kâhya Stevens'in değişen efendilerinin bile değiştiremeyeceği tek gerçek yaşayan ölülerin tabutunun yaşanmamışlık olduğu gerçeğidir. İşte Kazuo İşiguro'nun *Günden Kalanlar*'ı bizi bu türden içten içe kuşatan gerçeklerin yakını yapıyor.

Kazuo İşiguro, Turkuvaz Kitap, çeviren: Şebnem Susam-Sarajeva.

ZAMANIN ÇEKİMİNE UĞRAMIŞ BİR İNSAN | İsmail OKUTAN

Karanlık ve kasvetli odasından derin bir nefes aldı, burnundan ateş ve öfke soluyordu, sinirden elleri titriyordu, günlerdir uyku girmeyen gözleri iyice kızarmıştı. Büyük kentlerde mahşeri kalabalıkların katıldığı rejim aleyhtarı gösteriler bitmek bilmiyor, talihsiz bir yangın gibi durmadan yayılıp duruyordu. Bir mahallede başlayan isyan ateşine müdahale edilmezse tüm ülkeyi baştanbaşa kavurup karartabilir, bütün kentleri sarıp sarmalayabilirdi. Bu yüzden tüm komutanları toplantıya çağırılmıştı, herkesi tek tek dinledikten sonra masasından güç alarak ayağa kalktı, başkana olan sadakatini göstermek ve rüşünü ispat etmek istercesine öfkeyle homurdanıp söylendi:

"Tamam," dedi sert bir sesle. "Tamam, madem öyle istiyorlar, o halde bundan böyle hiçbir gösteriye hiçbir şekilde izin vermeyeceğiz, hiç kimseye müsamaha göstermeyeceğiz ve en sert şekilde müdahale edeceğiz. Ne pahasına olursa olsun bu gösterilere son verilmesini istiyorum, bunun için ne gerekirse yapacağız. Yarın sabahtan itibaren günün ilk ışıklarıyla beraber harekete geçip asilere anladıkları dille karşılık vereceğiz." Tüm öfkesi sesinde toplanmıştı, ateş gibi kızarıp fal taşı gibi açılmış gözleriyle konuşuyordu sanki.

Halep'te kahr karası bir gün yaşanıyor. Hep zehir gibi acıların içindeydiler aslında. Günahsız ve suçsuz yere öldürülen çocuklar kendi çocuklarıydı. Kurşuni renge bürünmüş, hazine ve hüznü dolu bütün dakikalar sanki içlerine en ağır acıları dolduruyordu hep. Şehri yangına veren zalimlerin kalplerindeki kini şımartan kimdi, gözlerindeki ateşi alevlendiren neydi? Meydanlara inen insanların kalbinde isyan duygularını kabartan neydi? Sanki yağmur çiseliyor ve hüznü kuşları kanat çırpıyordu gökte. Kartal bakışlarıyla askerler dolaşıyor ortalıkta, uzun adımlarla ve derin bakışlarla gelen gidenleri süzerek. Nasıl da hızlı ve endişe ile kaçışıyordu kalabalık?

Şehrin damarlarına keskin ve zehir gibi bir korku girmişti, herkesin acil işleri vardı sanki ölümüne bir acı, ölümüne bir acelecilik ile bir koşuşturma içindeydi herkes. Uçaklar şehri en kesif şekilde bombalıyordu. Yakınlarda patlayan bombalar her kesin aklını başından almıştı sanki. Savaş ve ölüm korkusu kol geziyordu sokaklarda.

Silahlar susalı, kurşunlar dineli çok olmuştu ama şehrin üzerinde hala ateşten bir meltem esiyor, yüzünde kan kırmızısı bir hüznü,

kahr karası bir matem, ıslak bir ifade asılı kalmıştı, ağlamaklı bir yüz her yere sinmişti. Kırmızı ve ağır. Çarmıha gerilmiş ve ağlamaklı. Savaşa dair nefreti çoğaltıyordu. Artık kimsenin gidecek bir evi yok, nereye gideceğini bilmiyordu kimse. Sokakları bilinçsizce, amaçsızca adımlıyordu herkes, etrafa yayılan kan ve barut kokuları eşliğinde. Yürüdükçe kaldırımlarda sağa sola savrulmuş ceset parçalarına, pek çok ele, yüze, kola basarak yürüyorlar, pek çok hüznü, pek çok acıyı, pek çok sancıyı içlerine çekerek koşuyorlar. Şimdi herkes birbirinin kan kardeşi, hüznün kardeşi olmuştu. Şimdi hırçın bir rüzgâr duygu ve düşüncelerini alıp içlerini boşaltmıştı. Boşaltmıştı ama olsun önemli değildi. Nasıl olsa boşalan yüreklerine suçsuz ve güçsüz kadınların, çocukların ve ihtiyaçların intikamını alacak olan bir öfke, bir mücadele fikri yerleşiyordu. Bakışları hınç doluydu:

“Varsın kimsenin bu zulümden haberi olmasın, varsın dünya duyarsız davransın, kimsenin haberi olmasın, kimse yardım etmesin. Elbette Allah her şeyi görüyor ve her şeyi biliyor,” diyordu gözleri.

Gök öfkelenmiş gibi gürlemekteydi, sular kabarmaktaydı. Hele bir fırtına kopmuştu ki yıkıp devirmekteydi bütün kâinatı. Bütün bunlar bir hazana, belki de bir gazaba çok benzemekte ve şafağın içine sinmişti sanki.

Şimdi herkes ağlıyor ve hüznleniyordu, savaş herkesin kalbini, ciğerlerini yaralamıştı.

Zulüm ve katliama şahitlik yapan, kaderleri ve kederleri aynı olan dört arkadaş derinden öfkelenildi, bilendi ve sonunda bir volkan gibi patladı. Çoğalmak ve zulme karşı koymak üzere dağa doğru yola çıktılar. Sert öfkeleriyle uzun soluklu olacağını düşündükleri yolculukları için dağdan rüzgâr topladılar. Savaşın kırmızısından, toprağın kahverenginden yol aldılar:

“Elbette” dedi içlerinde ateşli bir ses. “Elbette bir gün geri dönüp yurdumuza tekrar yerleşeceğiz ve intikamımızı gerektiği gibi, şanına yakışır bir şekilde alacağız.” Oldukça sert esen rüzgâr, dağılmış saçlarına fön çekip düzleştirirken yüreklerine çakılan acı herkesin içini kanatıyordu:

“Yaşamak için vatan gereklidir, vatan özgürlük ister, özgürlük ise bedel ister,” diye fısıldadı kulaklarına yeniden içlerindeki ses.

Ammar, ağlamaklı bir edayla kanatlarını çırpıp yaralı bir kuş gibi başını iki yana salladı.

“Dünya vampirlerinin ağzından kan damlıyor, nefesleri leş gibi kokuyor,” dedi kaplumbağa gibi boynunu için çekerek.

Onlar böyle yol alıp konuşurlarken, dağda konuşanlarken havada hain bir uçak göründü. Hızla gelip üstlerinden geçti. İçlerindeki havacı astsubay:

“Bu bir keşif uçağıdır. Yoksa ateşe tutardı bizi, bunlarda merhamet olmaz,” dedi gözlerini havada gezdirerek.

Ammar: “Haydi arkadaşlar, daha hızlı yol almamız gerekir, yoksa uçaklar keklik gibi, tavşan gibi avlayacak bizi. Şu mağaraya sığınalım,” dedi.

Astsubay Cemil devam etti: “Uçak sesi duyar duymaz nereden geldiğine bakmadan olduğumuz yerde yatmalıyız, sonra hep sürünerek yol alırız. Kafamızı kaldırdığımız an yerimiz tespit edilir ve bomba gönderilir üzerimize. Bunu bilin,” dedi heyecanla.

Zaman aşımına uğramayan bir isyan duygusuyla zamana karşı yarışarak, sert esen rüzgârla mukavele, nefislerine karşı mücadele ederek koşuyorlardı. Dağın yamacına tırmanıyorlardı. Mağaranın kapısına az bir mesafe kalmıştı ki hain bir uçak daha göründü havada. Sesi duyar duymaz herkes yere kapaklandı ve hareketsiz durdu. Geçip giden uçak bir daha dönüp geldi, bir daha geldi, rast gele bombalarını atıp atıp gitti. Taşlar kırırdadı ama onlar kırırdamadılar hiç. Kuşlar titredi ama onlar titremediler hiç. Dağdan ses çıktı ama onlardan ses çıkmadı hiç.

Uçak bombalarını boşaltıp gidince sevinçle kalkıp birbirlerine sarıldılar fakat biri hariç, yerinden kalkamadı o. Ammar, ona doğru baktı:

“Cemil” dedi heyecanla. “Cemil vurulmuş arkadaşlar, koşun bakalım ne oldu acaba?”

Boğazına batmış balık kılıcı bir korkuyla koştu. Arkasından Mitaz ve Radıp da koştu. Hiç demode olmayan duygularla üzerine eğilip baktılar. Cansız yatıyordu, hiç hareket etmiyordu.

Ammar, elini değdirip baktı, vücudu hala sıcaktı ama kolundan kan akıyordu.

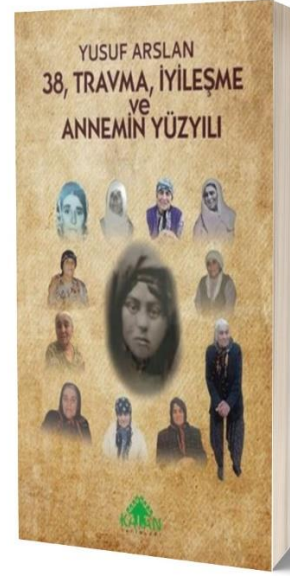
“Yaralanmış arkadaşlar, haydi yardım edin de kaldıralım, önce güvenli bir yere taşıyalım,” dedi.

“Hayır” dedi Doktor Mitaz. “Hayır, önce yarasını sarmak lazım, kan kaybetmesin,” dedi ve elbisesinin kolunu yırtıp söktü, yarasını iyice sarıp sarmaladı, bağladı.

Sonra ayağa kalkmasına yardım ettiler ve o’nu da alarak canhıraş bir uğraşla yürüdüler, sığınacakları mağaranın kapısı sarp yokuşta olsa da artık çok yakındı.

Bakışları keder saçarak, yürekleri titreyerek bu defa umutla ufka bakıp yürüdüler. Kan-ter içinde geleceğe dair hayallerini besleyerek ve taze bir masumiyetle mahzun olarak nihayet mağaraya sığındılar, bir dosta sığınır gibi. Gerçekte ise o yüce dost iltica ederek girdiler içeriye.

Bakışları hala uzaklardaydı, kızıla dönmüş soluk yüzlü şehrin silüetindeydi hala bakışları.

KALAN YAYINLARI
(KALAN BASIM YAYIM DAĞITIM)

1999'dan beri ULUSLARARASI BİR YAYINEVİ

<https://www.kalanyayincilik.com/>

sanat; farklı bir
penceredir.

